

mand Estrup, der havde opfundet den. Planen er i hvert Fald meget genial, det er der ingen Tvivl om, den viste sig at være en meget bedre konservativ Regel end det gamle 2-Klassevalg, vi havde her i Landet fra 1868 til 1908. Thi medens det indtil 1908 var muligt for Underklassen her i Landet at skaffe sig Flertal i alle de større Købstæder ved Byraadsvalgene, hørte dette pludselig op i Kraft af denne Bestemmelse om 2 Aars Ophold og 2 Aars Skattebidrag i Kommunen. Det berøvede faktisk Arbejderbefolkningen her i Landet Flertallet i de fleste kommunale Raad i de større Købstæder, og det gjorde een Ting til, det trøstede de Konservative i alle disse Byer; for de var jo i Virkeligheden ved at blive betænkelige ved den gamle Valglov. Det havde nemlig vist sig som en Følge af Skattelovene af 1903, at de højstbeskattedes Valg ikke længere var sikre for de konservative Partier. I adskillige Byer havde den almindelige Vælgerklasse kunnet beherske ogsaa de højstbeskattedes Valg. Det havde den saaledes kunnet i Esbjerg og Holbæk, tror jeg, og vistnok ogsaa i et Par andre Byer, og hele Udviklingen bar hen imod, at i de større Byer vilde man efterhaanden kunne se det Sær-syn, at det blev Arbejderbefolkningen, der beherskede begge Valg og faktisk sad inde med hele Byraadet.

For at undgaa det gik Højre og Fri-konservative i Landstinget med til en For-andring, men paa Betingelse af, at man fik denne Bestemmelse om 2 Aars Ophold og omtrent 2 Aars Skattebetaling som Betingelse for Valgretten. Og det var sikkert en meget klog Foranstaltning set fra konservativ Side; men det var en meget udemokratisk Foranstaltning, som i Virkeligheden forrykkede Forholdet i social Henseende ganske betydeligt.

Det er saaledes nu, at kun  $\frac{2}{3}$  af Kvin-derne over 25 Aars Alderen og godt  $\frac{3}{4}$  af Mændene har kommunal Valgret, det vil altsaa sige, at  $\frac{1}{3}$  af Kvinderne og  $\frac{1}{4}$  af Mændene er berøvet den. I alt udgjorde Vælgertallet ved Valgene i 1917 58 pCt. af Personer over 25 Aar i København, 69,4 pCt. paa Frederiksberg, 68,4 pCt. i Købstæderne og 79,1 pCt. paa Landet. Det fremgaar af disse Tal, at det er Kø-benhavn og Købstæderne, der taber mest ved denne Klassebestemmelse om 2 Aars Ophold, et Resultat, som man ogsaa kunde komme til ad den rene Betragtning Vej, idet det er klart, at det er Bybefolkning, der flytter mest. Det er nødvendigvis

de fattige, Arbejderne, der snarest maa flytte for at skaffe sig Arbejde, og det vil derfor være saadan, at der i de store Byer er mange, der er kommet til i Løbet af de sidste 2 Aar, og som altsaa er berøvede Valgretten. Den tidligere Indenrigsmini-ster, Hr. P. Munch, regnede ud paa Grundlag af Folketællingen i 1901, at i København var  $\frac{1}{13}$  af Befolkningen kommet til i de sidste 2 Aar før 1901, i Købstæderne  $\frac{1}{6}$  af Befolkningen og i Landkommunerne  $\frac{1}{8}$  af Befolkningen. Noget bedre Resultat vilde man sikkert ikke komme til ved nogen Udregning i dette Øjeblik. De urolige Forhold i de senere Aar vilde sikkert be- virke, at Resultatet nu blev værre. Ser man paa 3 Valg, der er afholdte efter den nugældende kommunale Valglov, i 1909, 1913 og 1917, viser det sig, at i 1909 havde 66,8 pCt. af Befolkningen over 25 Aar Valgret, i 1913 69 pCt. og i 1917 72,4 pCt. Der er altsaa nogen Stigning, men den er ikke stor, og det er stadig saaledes, at paa Landet har man den største Valgret, i Købstæderne mindre og i København endnu mindre.

Under disse Forhold forekommer det mig, da det dog vel fra alle Partiers Side er Meningen at gennemføre en virkelig kommunal Valgret, at man bør gennemføre en Ordning, der byder Ret og Skel til alle Sider, saa at det ikke skal kunne siges, at den ene Del af Landets Befolkning er forurettet paa den andens Bekostning, eller at Valgloven sætter sociale Skel. Jeg nærer nogen Fortrøstning til, at den nu-værende højtærede Indenrigsminister — som ikke har foreslaaet den Begrænsning, som ligger i Bestemmelsen om 2 Aars Ophold, og som kun, maa jeg forudsætte, nødtvungent er gaaet med til den — vil gaa med til at gennemføre den almindelige Valgret i Kommunerne. Jeg har saa meget mere Grund til at tro dette, som vi nylig har faaet et nyt Venstreministerium, og som det var Chefen for det første Venstre-ministerium, vi fik her i Landet, den da-værende Konseilspræsident Deuntzer, der i 1901 ved en Fæst i Kongens Have ud-trykkelig betonedede, at nu gjaldt det om at indføre den almindelige Valgret. Da man Dagen efter spurgte ham, hvad han havde tænkt paa, om det var politisk eller kommunal Valgret, sagde han, at det var kommunal. Det varede længe, inden Venstre naaede at tage Spørgsmaalet op og endnu længere, inden den blev nogenlunde gennemført, og da det skete, skete det med en Klausul, saa at man faktisk tog igen med den ene Haand, hvad man gav med den